

Nr 12.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående viss ändring i lagen om semester.

Andra lagutskottet har till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 63 i första kammaren av herr *Norling* och herr *Persson, Helmer*, samt nr 116 i andra kammaren av herr *Dahlgren m. fl.*

I motionerna, vilka äro likalydande, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag till innevarande års riksdag till lag, som garanterar arbetstagare som arbetat hela året tre veckors semester».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för detta yrkande, får utskottet hänvisa till motionerna.

Bestämmelser om semester infördes år 1931 i 5 § m) *lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd*. Enligt dessa bestämmelser borde åt arbetstagare, som utan avsevärt uppehåll användes till arbete året runt och varit anställd hos arbetsgivaren eller företaget någon längre tid, beredas semesterledighet under minst fyra söckendagar, vilken ledighet i regel borde vara sammanhängande och förlagd i omedelbar anslutning till sön- eller helgdag.

Arbetarskyddslagens bestämmelser om semester ersattes år 1938 med *lagen den 17 juni 1938 om semester*. Enligt denna lag hade de arbetstagare, för vilka lagen var tillämplig, rätt till semester omfattande en dag för varje kalendermånad anställningen varat under närmast föregående kalenderår (kvalifikationsår). I semestern inräknades icke söndagar.

Nu gällande semesterlag, *lagen den 29 juni 1945 om semester*, som avlöste 1938 års lag i ämnet, innehöll i sin ursprungliga lydelse i huvudsak samma bestämmelser om semesterns längd som 1938 års lag. Semester skulle utgå till alla de arbetstagare, för vilka lagen var tillämplig, med en dag för varje kalendermånad av kvalifikationsåret.

Genom en år 1946 genomförd ändring i lagen om semester ha emellertid några arbetstagargrupper erhållit en förlängning av semestern. Enligt den nuvarande lydelsen av 1945 års lag utgår semester med en dag för varje kalendermånad av kvalifikationsåret, under vilken arbetstagaren för arbetsgivarens räkning utfört arbete å minst sexton dagar, och med ytterligare en halv dag för varje sådan månad, därest arbetstagaren vid månadens ingång ej fyllt aderton år. Dessutom skall förlängd semester utgå till vissa arbetstagare enligt bestämmelser i en särskild lag. I sistnämnda lag, *lagen den*

29 juni 1946 om förlängd semester för vissa arbetstagare med särskilt pressande eller hälsofarligt arbete, stadgas, att arbetstagare, som utfört arbete under jord i gruva eller stenbrott, gruvarbete ovan jord i Norrbottens län, arbete förlagt så att minst fyra timmar av arbetstiden för dygn infallit mellan kl. 22 och kl. 6 eller arbete däri arbetstagaren under minst fyra timmar av arbetstiden för dygn sysselsatts i mörkrum, skall ha rätt till semester med en och en halv dag för varje kalendermånad av kvalifikationsåret. Arbetstagare, som utfört arbete däri arbetstagaren utsatts för röntgenstrålning eller strålning från radioaktivt ämne, har rätt till tre dagars semester för varje kalendermånad av kvalifikationsåret.

Frågan om en generell utökning av semestertidens längd har tidigare varit föremål för riksdagens prövning. Vid 1946, 1947 och 1948 års riksdagar väcktes motioner i detta ämne. Motionerna behandlades av andra lagutskottet, som över motionerna avgav utlåtanden, nr 30 vid 1946 års riksdag, nr 15 vid 1947 års riksdag och nr 35 vid 1948 års riksdag. Utskottet får hänvisa till dessa utlåtanden.

Genom beslut den 19 mars 1948 har Kungl. Maj:t bemyndigat chefen för socialdepartementet att uppdraga åt 1947 års arbetstidsutredning att utreda frågan om en utökning av den lagstadgade semestertidens längd. I direktiven för utredningen om semestertidens längd har chefen för socialdepartementet bland annat anfört följande:

Spörsmålet om en generell utökning av semestertidens längd sammanhänger, såsom i det föregående antytts, nära med frågan om normalarbets-tidens längd. I direktiven för 1947 års arbetstidsutredning har uttalats, att en generell förkortning av normalarbetsdagen icke nu låte sig genomföra. Kommittén borde därför inrikta sitt utredningsarbete främst på frågan om en förkortning av arbetstiden för vissa yrken. I fråga om de grupper av arbetstagare, som här åsyftas, bl. a. skiftarbetarna, är emellertid också frågan om förlängd semester aktuell. Över huvud taget består ett sådant samband mellan semester- och arbetstidsfrågorna att de såvitt möjligt böra upp-tagas till bedömning i ett sammanhang. Med hänsyn härtill finner jag det angeläget, att samtidigt med den pågående utredningen om en reviderad arbetstidslagstiftning frågan om en allmän utökning av semestertiden upp-tages till övervägande. Från såväl arbetstagar- som arbetsgivarsynpunkt måste det vara en fördel att dessa båda problemkomplex bli föremål för sam-tidigt bedömning. Härvid är särskilt att märka, att en smidigare form för tillgodoseende av skilda intressen synes kunna vinnas, om de båda proble-men samordnas. Som ett exempel härå vill jag anföra, att det i vissa fall kan befinnas ändamålsenligare att utbyta en del av den förlängda semes-tertiden mot en förkortad arbetsvecka under sommarmånaderna eller att öppna möjligheter för att ordna semesterns förläggande så att motsvarande resultat uppnås. Erinras må jämväl, att riksdagen i skrivelse den 23 maj 1947 (nr 247) hemställt om utredning beträffande frågan om ökad ledighet för arbetstagare, som äro sysselsatta med arbeten, där silikofara föreligger, samt att riksdagen därvid antytt att den ökade ledigheten kunde beredas årligen i form av ökad semester eller kortare arbetstid per dag eller vecka.

Med hänsyn till det anförda vill jag förorda, att åt arbetstidsutredningen

uppdrages att jämväl verkställa utredning av frågan om en allmän utökning av semestertidens längd. Lämpligt synes därvid vara att utredningsuppdraget i denna del anförtros en särskild delegation inom utredningen. Vid utredningsarbetet bör beaktas, att redan i samband med 1946 års ändringar i semesterlagstiftningen önskemål framfördes från skilda håll om förlängd semester för även andra arbetstagargrupper än de, som avses med nämnda lagstiftning. Ytterligare kan nämnas, att svenska dykareföreningen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 8 mars 1947 hemställt om förlängd semester för dykare och kasunarbetare. Såsom framgår av vad jag tidigare anfört bör emellertid utredningen verkställa en översyn av frågan om utökad semester över hela linjen.

Vidare må anmärkas, att 1948 års riksdag, på hemställan av andra lagutskottet i utlåtande nr 36, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhållit, att Kungl. Maj:t ville till 1949 års riksdag framlägga förslag till sådan ändring av lagen den 29 juni 1946 om förlängd semester för vissa arbetstagare med särskilt pressande eller hälsofarligt arbete att lagen bleve tillämplig även på det arbete under jord i tunnel och det gruvarbete i dagbrott, som i svårhetsgrad är likställt med gruvarbete under jord.

Skrivelsen jämte därvid fogat utskottsutlåtande har av Kungl. Maj:t överlämnats till arbetstidsutredningen för att tagas under övervägande vid fullgörandet av utredningens uppdrag. Utredningen har i fråga om tunnelarbetare framlagt förslag i ämnet i sitt betänkande, del II, avseende treskiftesarbetare och tunnelarbetare (SOU 1948: 51). Ärendet är efter avslutad remissbehandling föremål för Kungl. Maj:ts prövning.

Utskottet. Efter bemyndigande av Kungl. Maj:t den 19 mars 1948 har chefen för socialdepartementet uppdragit åt arbetstidsutredningen att jämväl utreda frågan om en utökning av semestertidens längd. Utredningen har under år 1949 förberett och igångsatt olika undersökningar rörande verkningar och den lämpliga utformningen av en till tre veckor förlängd allmän semester, och utredningen avser att under år 1950 i första hand slutföra undersökningarna samt att under hösten 1950 framlägga betänkande i frågan. Någon framställning till Kungl. Maj:t i anledning av förevarande motioner finner utskottet därför icke erforderlig.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att förevarande motioner, I: 63 och II: 116, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 februari 1950.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Norman, Forslund, Sten, Hallagård, Wistrand, Sunne, Uhlén och Bengtson;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Igelsbo, Hellbacken, fru Sandström, herrar Nilsson i Göteborg, Hagård, Carlsson i Bakeröd, Andersson i Alfredshem och Jansson i Hällefors.
